

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 147/2024-85

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], narodeného [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Aleja slobody 1890/50, Dolný Kubín, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/234/2022 z 26. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. januára 2024 domáhal vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 listiny, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto nálezu, ako aj vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9Co/95/2021 z 31. marca 2022. Sťažovateľ navrhol zrušenie napadnutých rozhodnutí krajského súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie a najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie. Súčasne požiadal o priznanie náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, ako aj príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol sporovou stranou v konaní vedenom Okresným súdom Námestovo v procesnom postavení žalobcu, ktorý sa proti žalovanému [REDAKOVANÉ] domáhal zaplattenia sumy 60 839,67 eur s príslušenstvom. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 2C/8/2018 z 3. júna 2021 žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Právna predchodkyňa žalobcu – [REDAKOVANÉ], ktorej vystúpenie z konania a vstup sťažovateľa ako žalobcu boli pripustené 15. marca 2018, si uplatnila nárok na zaplattenie požadovanej sumy z titulu porušenia povinností žalovaného, ktoré mu vyplývali z ústnej dohody zo 4. mája 2016, ktorá bola uzavretá medzi právnou predchodkyňou žalobcu a žalovaným. Žalovaný sa na podklade ústnej dohody podľa sťažovateľa zaviazal vrátiť časť kúpnej ceny, rezervačného poplatku a doplatku za nadštandard v žalobe presne špecifikovaného bytu, ktoré boli uhradené právnou predchodkyňou žalobcu (sťažovateľ) 14. júla 2015 v sume 1 087,14 eur, 8. augusta 2014 v sume 57 752,53 eur a 20. decembra 2013 v sume 2 000 eur na podklade zmluvy o budúcej zmluve o prevode vlastníckeho práva k bytu. Žalobca existenciu ústnej dohody odvádzal od existencie čl. II bodu 3 dodatku č. 2 k zmluve o budúcej zmluve o prevode vlastníckeho práva k bytu (ďalej len „dodatok č. 2“), ktorým došlo k prevodu práv a povinností zo zmluvy o budúcej zmluve o prevode vlastníckeho práva k bytu na žalovaného a podľa ktorého právna predchodkyňa žalobcu a žalovaný „vyhlásili a urobili nesporným, že medzi nimi došlo k dohode týkajúcej sa už zložených finančných prostriedkov uhradených zo strany právnej predchodkyne žalobcu v prospech budúceho predávajúceho, ako aj že vzájomné vysporiadanie ohľadom týchto finančných prostriedkov vykonali mimo zmluvu.“.

3. Okresný súd rozsudkom žalobu zamietol. Dospel pritom k záveru, že nebol preukázaný vznik zmluvného vzťahu (ústnej zmluvy), na základe ktorého by sa žalovaný zaviazal žalobkyni zaplatiť žalovanú sumu. V kontexte posúdenia uplatneného nároku z titulu bezdôvodného obohatenia zastával názor, že žalobca neunesol dôkazné bremeno týkajúce sa existencie svojho nároku proti žalovanému, berúc do úvahy skutočnosť, že v zmysle dodatku č. 2 sa právna predchodkyňa žalobcu a žalovaný medzi sebou, čo sa týka finančných prostriedkov, už vzájomne vysporiadali, a to tak, že voči sebe nemajú žiadne práva ani záväzky (čl. III bod 3 dodatku č. 2).

4. V odvolaní sťažovateľ v rámci vady zmätočnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie namietol, že zastáva názor, že sa na jeho prípad vzťahujú ustanovenia Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení. Pokiaľ by sa podľa sťažovateľa nepreukázala existencia akejkoľvek dohody medzi ním a žalovaným, potom je uplatnený nárok možné kvalifikovať ako bezdôvodné obohatenie, ktoré urobila právna predchodkyňa žalobcu v prospech žalovaného. Pritom akcentoval, že až v momente, keď právna predchodkyňa žalobcu stratila práva a povinnosti zo zmluvy o budúcej zmluve o prevode vlastníckeho práva k predmetnému bytu, vzniklo jej mimozmluvné právo na vrátenie finančného plnenia, ktoré uskutočnila, a týmto momentom je uzavretie dodatku č. 2 zo 4. mája 2016. Záväzok vrátiť vložené finančné prostriedky vyplynul podľa sťažovateľa z objektívnej podstaty postúpeného práva z právnej predchodkyne žalobcu na žalovaného. Okrem toho s poukazom na § 574 ods. 2 Občianskeho zákonníka (dohoda, ktorou sa niekto vzdáva práv, ktoré môžu vzniknúť až v budúcnosti, je neplatná) je možné každé dojednanie o nevydaní bezdôvodného obohatenia pred jeho splatnosťou považovať za neplatné. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia v čase uzavretia dodatku č. 2 ešte neexistovalo, a preto ani dojednanie v zmysle čl. III bodu 3 dodatku č. 2 (vyhlásenie o tom, že právna predchodkyňa žalobcu a žalovaný

nemajú voči sebe žiadne práva a záväzky či nesplatené pohľadávky) sa nemôže týkať takéhoto práva. Ide o vyhlásenie nadbytočné a pre neurčitosť aj neplatné.

5. Rozsudok súdu prvej inštancie bol potvrdený ako vecne správny napadnutým rozsudkom krajského súdu, v ktorom tento opätovne s odkazom na čl. III bod 3 dodatku č. 2 akcentoval, že ak žalobca prehlásil, že záväzok neexistuje, nemôže zároveň tvrdiť bez toho, aby sa zmenili skutkové okolnosti, že žalovaný má povinnosť záväzok splniť. Z uvedeného dôvodu nemožno dospieť k záveru, že u žalovaného (po vyhlásení, že záväzky sú vyrovnané) vzniklo bezdôvodné obohatenie a povinnosť takého obohatenie vydať.

6. V dovolaní sťažovateľ namietol vadu zmätočnosti [§ 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], ktorú odôvodňoval predovšetkým ústavne nesúladným výkladom aplikovaných noriem Občianskeho zákonníka, ako aj nevysporiadaním sa odvolacieho súdu s námietkami vyplývajúcimi z ním podaného odvolania.

7. V rámci dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci sťažovateľ formuloval otázky, „*1. či plnenie poskytnuté predávajúcemu zo strany právneho predchodcu žalobcu za účelom zaplataenia kúpnej ceny za byt, ktorý je vo vlastníctve žalovaného je alebo nie je možné považovať za bezdôvodné obohatenie podľa § 451 ods. 2 OZ resp. § 454 OZ*“ a či „*v dodatku č. 2 k zmluve o budúcej kúpnej zmluve zo 4. mája 2016, v ktorom je uvedené, že vysporiadanie zložených finančných prostriedkov v prospech predávajúceho vykonali mimo zmluvu a následne vyhlásili, že voči sebe nemajú žiadne práva a záväzky, či nesplatené pohľadávky, došlo k dojednaniu o zániku nároku právnej predchodkyne žalobcu na vyplatenie sumy titulom zaplataenia časti kúpnej ceny za byt alebo nárok na refundáciu po podpísaní tohto dodatku vznikol*“.

8. Dovolanie najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol. V konkrétnostiach pritom akcentoval, že vadu zmätočnosti nezistil, pričom vychádzal zo skutočnosti, že posudzovanie unesenia dôkazného bremena je posúdením skutkovým, ktoré je z dovolacieho prieskumu vylúčené, pričom napadnutý rozsudok krajského súdu je riadne odôvodnený.

9. K namietanému dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci dovolací súd konštatoval, že ide o skutkové okolnosti prípadu a otázky skutkové, keďže z dokazovania vykonaného v dostatočnom rozsahu vyplynulo, že medzi právnou predchodkyňou žalobcu a žalovaným neexistujú vzájomné záväzky, resp. že došlo k ich vyporiadaniu. Keďže neexistovali vzájomné záväzky, bolo zaobranie sa následnou právnou kvalifikáciou zisteného skutkového stavu, námietkou jej ústavnej udržateľnosti a položenými právnymi otázkami poukazujúcimi na odklon od ustálenej rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu nadbytočné.

10. Uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 147/2024 z 19. marca 2024 bola ústavná sťažnosť v časti označených práv na súdnu ochranu, na rovnosť účastníkov v konaní a na spravodlivé súdne konanie prijatá na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti odmietnutá.

II.

Argumentácia sťažovateľa

11. Sťažovateľ argumentuje v kontexte nesprávneho právneho posúdenia, že dovolaciemu súdu položil otázky, ktoré neboli hypotetickými či akademickými, pričom išlo o otázky, ktoré neboli

dosiaľ riešené inak. V obdobnej veci ústavný súd už pritom judikoval, že odmietnutie dovolania je paušalizované, ak nedalo náležitú odpoveď na podstatné námietky dovolateľa (IV. ÚS 479/2020).

12. Napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivý proces a k vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, keďže odvolací súd nevykonával ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy na zistený stav veci, keď vyhodnotil skutkový a právny stav tak, že nemožno dospieť k záveru, že žalovaný má povinnosť vrátiť finančné prostriedky označené v žalobe.

13. Sťažovateľ tvrdí, že až okamihom odpadnutia právneho dôvodu plnenia u pôvodnej budúcej kupujúcej (právna predchodkyňa žalobcu) voči tomu, kto byt predával, po účinnosti dodatku č. 2 zo 4. mája 2016 sa ňou poskytnuté preddavkové plnenie stáva bezdôvodným obohatením budúceho kupujúceho 2, takže až týmto okamihom vznikla mimozmluvná povinnosť vrátiť právnej predchodkyňu žalobcu preddavok časti kúpnej ceny.

14. Plnenie poskytnuté predávajúcemu zo strany právnej predchodkyne žalobcu je nutné považovať za bezdôvodné obohatenie podľa § 454 Občianskeho zákonníka. Krajský súd v napadnutom rozsudku nezrozumiteľne v rozpore s vykonanými dôkazmi odôvodnil právny názor o tom, že sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno o neexistencii dohody medzi právnu predchodkyňou žalobcu a žalovaným o jeho povinnosti zaplatiť sumu 60 839,69 eur, resp. neunesol dôkazné bremeno o neexistencii dohody o finančnom vysporiadaní. Napadnutý rozsudok vychádza z názoru, že mohla existovať dohoda o finančnom vysporiadaní, ale nevedno v akej forme, pričom ak existuje, potom neexistuje zodpovednosť žalovaného za bezdôvodné obohatenie. Sťažovateľ nemá ako inak preukázať neexistenciu takejto dohody o finančnom vysporiadaní, iba argumentáciou, že musí mať písomnú formu a že žalovaný nepotvrdil jej existenciu. Žalobca však podľa súdov nižších inštancií neunesol dôkazné bremeno o neexistencii takejto dohody. Jediným logickým dôvodom na záver o neexistencii dohody mimo dodatku č. 2 je skutočnosť, že až 4. mája 2016 po vzniku účinnosti dodatku č. 2 nastal okamih vzniku mimozmluvnej zodpovednosti žalovaného z titulu jeho bezdôvodného obohatenia na úkor právnej predchodkyne žalobcu podľa § 454 Občianskeho zákonníka. Plnenie poskytnuté predávajúcemu zo strany právnej predchodkyne žalobcu na účely zaplatenia prvej časti kúpnej ceny za byt, ktorý je vo vlastníctve žalovaného, sa musí kvalifikovať ako mimozmluvné bezdôvodné obohatenie podľa § 454 Občianskeho zákonníka, keďže dohoda o jeho mimozmluvnom vysporiadaní neexistuje a nebola nikým potvrdená.

15. Žalobca počas celého konania namietal, že obsah dodatku č. 2 v čl. III je neurčitý a rozporný, pričom žalobca na túto námietku nedostal žiadnu odpoveď. Ak by právo k bytu prevádzané na žalovaného malo byť prevádzané s vôľou právnej predchodkyne žalobcu, ktorej súčasťou malo byť odpustenie dlhu, vždy sa vyžaduje písomná forma. Okrem toho dodatok č. 2 takúto vôľu neobsahoval a súdy ani nepotvrdili, že priamo v dodatku č. 2 sa nachádza prejav vôle odpustiť dlh.

16. Okrem toho nebolo možné odpustiť dlh pred podpísaním dodatku č. 2, keďže dohoda, ktorou sa niekto vzdáva práv, ktoré môžu vzniknúť až v budúcnosti, je neplatná. Bezdôvodné obohatenie vzniklo nezávisle od osoby žalovaného tým, že za neho plnil niekto iný. Napádaný rozsudok krajského súdu sa odchyľil od konštantnej rozhodovacej praxe súdov, pričom jeho arbitrárnosť spočíva v tom, že krajský súd neskúmal a nedával ústavne konformné odpovede na právne a skutkovo relevantné námietky (nedostatok existencie právne perfektnej písomnej zmluvy

o odpustení dlhu a neurčitost' čl. III dodatku č. 2). Tieto vady konania odvolacieho súdu neboli zjednané ani najvyšším súdom.

17. Vo veci konajúce súdy úpravu § 454 ods. 1 Občianskeho zákonníka obchádzali. Dodatočne vzniknutú mimozmluvnú pohľadávku právna predchodkyňa žalobcu mala právo odpustiť žalovanému až po vzniku bezdôvodného obohatenia. Mohlo sa tak stať až po zámene jej osoby na strane budúcej kupujúcej budúcim kupujúcim (žalovaným). Po nadobudnutí účinnosti dodatku č. 2 k odpusteniu následne nedošlo, keďže sa vyžaduje písomná forma s určitost'ou prejavu vôle. Konštatovanie v čl. III dodatku č. 2 nemôže mať vplyv na následne vzniknutý dlh v sume 60 839,67 eur, ktorý nadobudol splatnosť až povolením vkladu kúpnej zmluvy. Obsah čl. III dodatku č. 2 zmluvy je potrebné považovať podľa § 37 Občianskeho zákonníka v spojení s § 41 Občianskeho zákonníka.

18. Sťažovateľ akcentuje, že zo zmluvy o prevode vlastníckeho práva k predmetnému bytu z 9. augusta 2016 vyplýva, že doterajšie platby na kúpnu cenu bytu vo výške 60 839,67 eur boli uhradené na základe zmluvy o budúcej zmluve, ktorú uzavrela právna predchodkyňa žalobcu. Krajský súd sa pritom podmienkami prevodu vlastníctva týkajúcimi sa spôsobu úhrady prvej časti kúpnej ceny za predmetný byt odmietol zaoberať.

19. Okrem toho súdy porušili pravidlo negatívnej teórie, keď od žalobcu žiadali preukázať neexistenciu dohody o vyporiadaní finančných prostriedkov vložených ako preddavok časti kúpnej ceny. Preukazovanie takejto skutočnosti je spravidla nemožné, vyžadujúce si presun dôkazného bremena na protistranu.

20. Žiadne dojednanie s domnelým obsahom pred uzavretím dodatku č. 2 k zmluve nemohlo mať právne účinky pre jeho predčasnosť, nepreukázanosť a neplatnosť a pre neexistenciu písomnej formy. Dohoda, ktorou sa niekto vzdáva práv, ktoré môžu vzniknúť až v budúcnosti, je neplatná.

21. Právne závery obsiahnuté v napadnutom rozsudku krajského súdu sú rozporné s účelom a so zmyslom právnej úpravy zániku záväzku podľa Občianskeho zákonníka a právnej úpravy bezdôvodného obohatenia.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

22. Najvyšší súd vo vyjadrení v reakcii na výzvu ústavného súdu, ktoré predložil 24. apríla 2024 v zastúpení podpredsedníčkou najvyššieho súdu, akcentoval, že ponecháva rozhodnutie o ústavnej sťažnosti na úvahe ústavného súdu.

23. Predseda senátu najvyššieho súdu JUDr. Ivan Rumana vyjadril nesúhlas s poukazom sťažovateľa na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 479/2020 (bod 11 tohto nálezu), keďže podľa jeho názoru nejde o druhovo porovnateľný prípad. V tomto smere zdôrazňuje, že predmetom konania preskúmaného v sťažovateľom poukazovanej veci boli právne otázky, ktoré najvyšší súd nepovažoval za otázky zásadného právneho významu. V sťažovateľovej veci pritom najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol pre skutkové otázky.

24. K vade zmätočnosti uviedol, že podstatná a relevantná časť odôvodnenia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu bola dovolacím súdom citovaná v bodoch 2 a 3 napadnutého uznesenia. Pôvodná žalobkyňa uviedla, že sa so žalovaným ústne dohodli na vrátení časti zaplatenej kúpnej ceny z prostriedkov poskytnutého hypotekárneho úveru, pričom protiprávnosť konania žalovaného mala vyplývať z porušenia povinnosti, ku ktorej sa zaviazal v zmysle ústnej dohody. Podľa okresného súdu nič nenasvedčovalo tomu, že by existoval záväzok žalovaného vo vzťahu k žalobcovi z titulu bezdôvodného obohatenia. Dovolací súd tieto okolnosti hodnotil ako skutkové vyplývajúce z rozsahu vykonaného dokazovania. Poukázal na § 451 ods. 3 prvú vetu CSP a akcentoval, že dovolateľ dostal zrozumiteľnú informáciu, že neuniesol dôkazné bremeno tvrdení o ústnej dohode. Najvyšší súd poukazuje na zákonnú koncentráciu konania, na ktorú nadväzujú ustanovenia o novotách v odvolacom konaní a viazanosť dovolacieho súdu skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

25. Sťažovateľ podľa predsedu senátu najvyššieho súdu nesúhlasí so spôsobom zistenia skutkového stavu a jeho právnym posúdením. Keďže nedošlo k uneseniu dôkazného bremena, čo sa týka tvrdeného skutkového stavu, nie je možné riadne sformulovať právne otázky podľa § 421 CSP. Zo sťažovateľom ako dovolateľom formulovaných otázok vyplýva, že tieto smerujú ku skutkovým záverom, ktoré mali vyplývať z vykonaného dokazovania, a dovolací súd na tieto otázky nemôže dať odpoveď.

26. V súvislosti s rozsahom odôvodnenia odmietajúcich uznesení poukazuje na príspevok sudcu Najvyššieho súdu Českej republiky Pavla Simona, v ktorom ako príklad uvádza Slovensko, kde možno použiť stručné odôvodnenie pri odmietnutí dovolania ako neprípustného na rozdiel od možnosti niektorých štátov odmietnuť dovolanie bez uvedenia dovolacieho dôvodu.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

27. Žalovaný (zúčastnená osoba) v podaní doručenom 17. apríla 2024 uviedol, že sťažovateľ nebol vo svojich vyjadreniach konzistentný, keď žalovanú istinu si uplatnil raz ako náhradu škody, inokedy ako vydanie bezdôvodného obohatenia a potom malo ísť o záväzok zo zmluvy o pôžičke. Keďže žalovanému nevznikol žiadny záväzok, potom ani žalobcovi nikdy nevznikol nárok na zaplatenie žalovanej sumy. Nesúhlasí s tvrdením sťažovateľa o arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. V kontexte nesprávneho právneho posúdenia veci akcentuje, že sťažovateľ sa domáha preskúmania právnych záverov odvolacieho súdu a dovolacieho súdu, čo je v rozpore s platnou právnou úpravou, keďže právne otázky, ktorých vyriešenia sa dovolateľ v dovolaní domáhal, spočívajú na posúdení vysoko individuálnych konkrétnych skutkových okolností veci. Vyriešenie otázok tak, ako ich vymedzil sťažovateľ, má význam iba pre túto konkrétnu vec a vyplývajú z tohto konkrétného skutkového stavu a nemajú povahu otázok podľa § 421 CSP.

28. Argumentáciu sťažovateľa považuje za účelovú, použitú v snahe dosiahnuť preskúmanie doterajších právnych záverov a navrhuje ústavnej sťažnosti nevyhovieť a súčasne priznať zúčastnenej osobe náhradu trov konania.

III.3. Replika sťažovateľa:

29. Sťažovateľ v replike doručenej 3. mája 2024 k vyjadreniu predsedu senátu najvyššieho súdu akcentoval, že neexistencia predchádzajúcej dohody o financiách platených ako preddavok časti kúpnej ceny, resp. jej neplatnosť z dôvodu porušenia kogentných ustanovení dáva priestor na právnu otázku, či plnenie časti kúpnej ceny treba považovať za bezdôvodné obohatenie podľa § 454 Občianskeho zákonníka (otázka 3). Otázka 1 len rozširuje skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia, pričom sťažovateľ sa ňou pýtal na konkrétnu kvalifikáciu tohto bezdôvodného obohatenia. Otázka 2 bola právnou otázkou, aby došlo k ustáleniu toho, kedy vzniklo bezdôvodné obohatenie. Nejde preto pri formulovaní otázok zo strany dovolateľa o otázky skutkové, ale o otázky právne, ktorých odpoveď sa očakávala s tým, že ide o bezdôvodné obohatenie vzniknuté z dôvodu uzavretia dodatku č. 2 k zmluve, z ktorého pre čiastočnú neplatnosť čl. III dodatku č. 2 podľa § 41 v spojení s § 37 a § 39 Občianskeho zákonníka a pre neexistenciu predchádzajúcej dohody o odpustení financií platených ako preddavok časti kúpnej ceny je vyplatená suma ako časť kúpnej ceny bezdôvodným obohatením podľa § 454 alebo § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

30. Sťažovateľ sa ako žalobca domáhal posúdenia hmotnoprávnej otázky, či podľa § 34 Občianskeho zákonníka vznikol právny úkon, či má podľa § 39 Občianskeho zákonníka náležitosti spôsobujúce účinky právneho úkonu alebo či z dôvodu neplatnosti tohto právneho úkonu došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia. Ide teda o hmotnoprávne otázky, ktoré nemožno hodnotiť ako otázky skutkové.

31. V ďalšom poukazuje na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 6Cdo/82/2022 z 31. mája 2023 a uzatvára, že odvolací súd sa v predmetnej veci nevysporiadal s podstatnými námietkami v odvolacom konaní, a preto došlo k porušeniu procesných práv.

32. K vyjadreniam zúčastnenej osoby, podľa ktorých žalovanému nikdy nevznikol záväzok a žalobcovi nikdy nevznikol nárok na zaplatenie žalovanej sumy, sťažovateľ poukazuje na kogentné ustanovenia o povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie. Odvolací súd ani dovolací súd neodpovedali na otázku, z akého dôvodu neexistuje vzájomný záväzok ani záväzok žalovaného.

33. Súd prvej inštancie doplnil skutkové tvrdenia za žalovaného a vytvoril si vlastnú konštrukciu existencie dohody o odpustení dlhu nepísanou formou a porušil tým princíp rovnosti sporových strán.

34. V závere sťažovateľ zotrval na opodstatnenosti ústavnej sťažnosti a uplatnil si náhradu trov konania za podanie repliky.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

35. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a sťažovateľa, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce z predmetného spisu vzťahujúceho sa na konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

36. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na tvrdení o svojvoľnosti (arbitrárnosti) a neodôvodnenosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, a to vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti, ako aj vade nesprávneho právneho posúdenia veci.

37. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľa ústavný súd v kontexte namietanej neústavnosti rozhodnutia dovolacieho súdu zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (aj keď toto posúdenie najvyšším súdom je z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti preskúmateľné ústavným súdom v konaní o ústavnej sťažnosti). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018, IV. ÚS 362/2021), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 494/2020, IV. ÚS 120/2023, IV. ÚS 88/2023).

38. Do právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

39. Na podklade uvedených premís ústavný súd preskúmal ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, pričom dospel k záveru o neopodstatnenosti argumentácie sťažovateľa.

40. Rešpektujúc judikáтуру Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ústavný súd vo svojej ustálenej judikáture neustále pripomína, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru a tiež čl. 46 ods. 1 ústavy, je aj právo na náležité súdne odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania, resp. sporovej strany na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („*fairness*“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležité odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

41. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikáture vzťahujúcej sa na interpretáciu čl. 6 ods. 1 dohovoru už rovnako uviedol, že toto ustanovenie dohovoru zaväzuje súd uviesť dôvody

svojho rozhodnutia, pričom rozsah tejto povinnosti sa môže líšiť v závislosti od povahy rozhodnutia. S prihliadnutím na uvedené je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdoch, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, so zvyklosťami, s právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok ESLP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, § 29).

42. V neposlednom rade je pre ústavnú akceptovateľnosť odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyhnutné aj to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým všeobecný súd na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán v konaní (m. m. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

43. Sťažovateľ v súvislosti s námietkou o existencii vady zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu v dovolacom konaní dôvodil arbitrárnosťou výkladu aplikovaných noriem Občianskeho zákonníka, ako aj nevysporiadaním sa odvolacieho súdu s námietkami vyplývajúcimi z podaného odvolania.

44. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní a pod. (pozri k tomu uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017, m. m. IV. ÚS 58/2021).

45. V prípade, že nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 9 Cdo 277/2021 z 30. novembra 2022).

46. Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis proti Grécku, rozsudok z 29. 5. 1997, Higgins proti Francúzsku, rozsudok z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Švajčiarsku, rozsudok z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06)

47. V podmienkach dovolacieho konania je už vyabstrahovaný vzťah medzi povinnosťou strany v spore uviesť právne relevantnú argumentáciu a povinnosťou dovolacieho súdu na túto argumentáciu reagovať zákonne ukotvený v § 431 ods. 2 CSP, ktorý vymedzuje povinnosť

dovolatela uviesť, v čom spočíva vada zmätočnosti, a v § 440 CSP, podľa ktorého je dovolací súd viazaný námietkami, ako ich prezentoval v dovolaní samotný dovolaateľ.

48. Aj napriek stručnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd nevidel v časti dovolacieho rozhodnutia týkajúceho sa namietanej vady zmätočnosti jeho ústavnú neakceptovateľnosť.

49. V reakcii na poukaz najvyššieho súdu na § 451 ods. 3 prvú vetu CSP (V odôvodnení uznesenia, ktorým bolo dovolanie odmietnuté alebo ktorým bolo konanie o dovolaní zastavené, dovolací súd stručne uvedie iba dôvod svojho rozhodnutia.) ústavný súd zdôrazňuje, že stručnosť súdneho rozhodnutia sama osebe nepostačuje na záver o porušení práva sporovej strany na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie. Aj stručné odôvodnenie súdneho rozhodnutia však musí napĺňať požiadavky, ktoré sú z judikatúry ústavného súdu, ako aj ESLP kladené na všeobecný súd z pohľadu toho, či ním vydané rozhodnutie je preskúmateľné v zmysle, či odpovedá jasne a zrozumiteľne na všetky právne a skutkovo relevantné otázky v závislosti od predmetu konania pred ním.

50. Ústavný súd sa už vo viacerých svojich rozhodnutiach zaoberal otázkou unesenia dôkazného bremena, pričom v tomto kontexte akcentoval, že posúdenie otázky, ktorá strana sporu je povinná tvrdiť a aký je obsah jej povinnosti tvrdiť, teda kto a aké tvrdenia má uviesť, sa odvíja od hmotného práva. Platí, že strana sporu je povinná tvrdiť skutočnosti, ktoré sú na základe hmotného práva spôsobilé privodiť jej úspech v spore (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 569.). Sťažovateľ ako žalobca v konaní pred súdom tvrdil skutočnosti spôsobujúce vznik jeho nároku na vrátenie sumy 60 839,67 eur, pričom tieto sa cielene zameriavali na porušenie povinností žalovaného, ktoré mu mali vyplývať z ústnej dohody uzavretej medzi právnou predchodkyňou žalobcu a žalovaným (bod 2 tohto nálezu).

51. Na účely preskúmania opodstatnenosti argumentácie sťažovateľa si ústavný súd vyžiadal spis vzťahujúci sa na konanie vo veci žaloby podanej sťažovateľom, pričom z jeho zistení vyplynulo, že sťažovateľ v odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 3. júna 2021 namietal zmätočnosť a svojvôľu rozhodnutia súdu prvej inštancie, keďže podľa jeho názoru bolo možné uplatnený nárok kvalifikovať ako bezdôvodné obohatenie podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka alebo § 454 Občianskeho zákonníka (čl. II bod 1 odvolania z 3. júna 2021).

52. Obdobne argumentoval, že sa v záverečnom vyjadrení z 5. mája 2021 podrobne zaoberal výkladom § 574 ods. 2 Občianskeho zákonníka (dohoda, ktorou sa niekto vzdáva práv, ktoré môžu vzniknúť až v budúcnosti, je neplatná) a § 37 Občianskeho zákonníka vo veci neurčitosti právneho úkonu dodatku č. 2, a namietal, že sa platne nemožno vzdať budúceho nároku na refundáciu zaplatenej časti kúpnej ceny za byt. Nebolo preto možné sa vzdať nároku ešte pred podpísaním dodatku č. 2, keďže tento nárok ešte neexistoval. Článok III bod 3 dodatku č. 2 považoval pre neurčitosť za neplatný (čl. II bod 2 odvolania z 3. júna 2021).

53. V napadnutom rozsudku krajský súd síce na odvoláciu argumentáciu sťažovateľa atakujúcu vo svojej podstate právnu kvalifikáciu skutočností ich subsumovaním pod hypotézu právnej normy upravujúcej bezdôvodné obohatenie (body 51 a 52 tohto nálezu) nereagoval, v konkrétnych

okolnostiach veci však táto vada nedosahuje vadu zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, a preto nemôže mať za následok porušenie práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie.

54. Zásada *iura novit curia*, ktorá ovláda civilné konanie, stanovuje, že sporové strany nie sú povinné uplatnený nárok ani obranu proti nemu právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriaďiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie, prípadne určiť, či tu žalobcom požadovaný právny vzťah alebo právo je alebo nie je alebo potvrdiť také skutočnosti, ktoré bránia tomu, aby bolo žalobe vyhovené. Ak účastník uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ním tvrdený nárok alebo obranu proti nemu, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom účastníka a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/196/2009 z 22. septembra 2010).

55. Keďže právne posúdenie je vecou súdu, žalobcom uplatňovaná rôznorodá právna kvalifikácia uplatňovaného nároku (pôvodne náhrada škody a neskôr plnenie zo zmluvy o pôžičke alebo bezdôvodné obohatenie) vyčítaná zo strany žalovaného (bod 27 tohto nálezu) nemá z hľadiska posúdenia ústavnej udržateľnosti napadnutého rozhodnutia všeobecného súdu právnu relevanciu.

56. Ak totiž súd rozhoduje o peňažnom plnení, ktoré vychádza zo skutkových tvrdení, ktoré umožňujú posúdiť nárok po právnej stránke aj podľa iných noriem, ako je žalobcom navrhované, je povinnosťou súdu uplatnený nárok takto posúdiť bez ohľadu na to, či v žalobe právny dôvod požadovaného plnenia je alebo nie je uvedený, alebo je uvedený nesprávne (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/385/2012 zo 6. februára 2013).

57. V konkrétnych okolnostiach veci však žalobca, resp. právna predchodkyňa žalobcu svoj peňažný nárok uplatnili (výlučne) na podklade tvrdených skutočností, podľa ktorých žalovaný porušil svoju povinnosť vyplývajúcu mu z ústnej dohody o porušení povinností žalovaného, ktoré mu vyplývali z ústnej dohody zo 4. mája 2016, ktorej uzavretie sa v konaní pred všeobecnými súdmi nepreukázalo. Pokiaľ žalobca existenciu zmluvného vzťahu medzi sporovými stranami nepreukázal (body 2 a 3 tohto nálezu), potom neprichádzala do úvahy možnosť právne posúdiť zistený skutkový stav (ani) ako bezdôvodné obohatenie vyplývajúce z porušenia zmluvnej právnej povinnosti. Nepochybne k vzniku bezdôvodného obohatenia môže dôjsť aj mimozmluvne, a to v prípade, že sa plní za niekoho, kto mal plniť sám, no takéto právne posúdenie veci vzhľadom na výlučné tvrdenie prezentované v konaní pred všeobecnými súdmi žalobcom, resp. jeho právnou predchodkyňou (ústna dohoda) bolo *prima facie* vylúčené, čo následne logicky diskvalifikuje aj námietku sťažovateľa o tom, že nevysporiadanie sa krajského súdu s argumentáciou sťažovateľa založenou na právnom posúdení existencie mimozmluvného bezdôvodného obohatenia a prípadný výklad ustanovení Občianskeho zákonníka v tomto smere (§ 39, § 41 a § 49a Občianskeho zákonníka a § 451 ods. 1 a 2 a § 454 Občianskeho zákonníka) majú ústavnoprávny rozmer.

58. Sťažovateľ síce v replike akcentuje, že záver o neexistencii dohody dával dostatočný priestor na to, aby súd posúdil zistené skutočnosti podľa príslušných ustanovení právnych predpisov upravujúcich mimozmluvné bezdôvodné obohatenie (bod 29 tohto nálezu), no táto argumentácia nemá svoje opodstatnenie. Procesná aktivita vo vzťahu k ustáleniu skutkového stavu je v civilnom

sporovom konaní totiž primárne zverená sporovým stranám (v čom sa prejavuje tzv. prejednávacia zásada), a nie vo veci konajúcemu súdu, ktorý v konkrétnych okolnostiach veci nemohol zanedbanie procesnej aktivity sporovej strany nahrádzať svojou vlastnou aktivitou, a to v kontexte uvedenia rozhodujúcich skutkových tvrdení. Z uvedeného dôvodu sa uplatnenie postupu, ktorý navrhuje sťažovateľ, priamo prieči prejednávacej zásade, ktorá civilné sporové konanie ovláda, a preto je potrebné ho odmietnuť.

59. S prihliadnutím na už uvedené je záver najvyššieho súdu o dostatočnej odôvodnenosti odmietnutia dovolania podaného pre vadu zmätočnosti, aj keď stručne, ale výstižne (k tomu pozri aj argumentáciu obsiahnutú v bode 24 tohto nálezu), založený vo svojej podstate na neunesení dôkazného bremena k tvrdeniam, z ktorých si žalobca uplatňoval svoj nárok na vrátenie finančného plnenia (existencia ústnej dohody medzi sporovými stranami), a preto ho ústavný súd považuje za ústavne udržateľný, teda taký, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa na súdnu ochranu a na spravodlivý súdny proces.

60. V súlade s už ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu v kontexte dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania nevyhnutná existencia takej právnej otázky, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na ktorej vyriešení nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (ktorej vyriešenie neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska príslušného ustanovenia (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/200/2018 zo 17. januára 2019).

61. Na podklade už uvedeného je ústavne udržateľný aj záver najvyššieho súdu o procesnej neprípustnosti dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, a to aj napriek existujúcej čiastočnej nekoherentnosti odôvodnenia najvyššieho súdu, ktorý v relevantnej časti napadnutého uznesenia (bod 16) kvalifikuje položené otázky ako skutkové a zároveň ako právne, ale nadbytočné. Nepochybne otázky tak, ako boli formulované sťažovateľom ako dovolateľom, sa týkajú právneho posúdenia, a to právnej kvalifikácie zistených skutočností ako bezdôvodného obohatenia. Vzhľadom na aj najvyšším súdom akcentovaný skutkový stav zistený súdmi nižšej inštancie a daný predovšetkým neunesením dôkazného bremena k tvrdeniu o existencii ústnej dohody medzi sporovými stranami, je ústavne akceptovateľný záver najvyššieho súdu k procesnej neprípustnosti dovolania, keďže neunesenie dôkazného bremena zo strany žalobcu nedovoľovalo aplikáciu ustanovení týkajúcich sa bezdôvodného obohatenia z dôvodu porušenia zmluvného vzťahu. A rovnako ani aplikáciu ustanovení týkajúcich sa bezdôvodného obohatenia z dôvodu porušenia mimozmluvného vzťahu, ktorá bola *prima facie* vylúčená, keďže tvrdenia zo strany žalobcu o mimozmluvnom záväzku absentovali.

62. Inak povedané, otázky tak, ako boli formulované sťažovateľom ako dovolateľom, a týkajúce sa právneho posúdenia skutkového stavu ako bezdôvodného obohatenia nenapĺňali základnú požiadavku determinujúcu procesnú prípustnosť dovolania, a to aby išlo o otázky, od ktorých vyriešenia (výlučne) záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je preto ústavne udržateľné aj v časti odôvodnenia týkajúceho sa namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci.

63. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd, prihliadajúc na čiastkové závery

k námietkam sťažovateľa, dospel k záveru o tom, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnej sťažnosti nevyhovel (§ 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario*).

64. V súvislosti s námietkou o porušení rovnosti sporových strán v konaní pred súdmi ústavný súd zdôrazňuje, že rovnosť strán v civilnom konaní je v judikatúre ESLP vyjadriteľná princípom rovnosti zbraní, ktorý tvorí prvok spravodlivého súdneho konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právo na spravodlivé súdne konanie preto v kontexte princípu rovnosti zbraní zabezpečuje, aby každá strana sporu mala možnosť hájiť si svoju vec pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (napr. De Haes a Gijssels proti Belgicku, rozsudok z 24. 2. 1997, sťažnosť č. 19983/92, § 53 alebo Ankerl proti Švajčiarsku, rozsudok z 23. 10. 1996, sťažnosť č. 17748/91, § 38).

65. Vychádzajúc z takto vymedzeného obsahu totožného základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, ústavný súd konštatuje, že jeho porušenie najvyšším súdom v prípade sťažovateľa nezistil, preto ani časti ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, nevyhovel (§ 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario*).

66. Už len pre úplnosť ústavný súd vo vzťahu k návrhu zúčastnenej osoby na priznanie nároku na náhradu trov konania uvádza, že z § 73 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že účastník konania, ako aj zúčastnená osoba si trovy, ktoré im v súvislosti s konaním pred ústavným súdom vzniknú, uhrádzajú sami. Zákon o ústavnom súde zároveň v § 73 ods. 3 umožňuje ústavnému súdu, aby v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

67. Vzhľadom na explicitnú definíciu účastníctva v konaní o ústavnej sťažnosti obsiahnutú v § 125 zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorej sa účastníkom konania o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby pred ústavným súdom rozumejú len sťažovateľ a orgán verejnej moci, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje, zúčastnená osoba nemá nárok na to, aby ústavný súd uložil niektorému účastníkovi konania povinnosť nahradiť jej trovy, ktoré jej vznikli v konaní pred ústavným súdom, uplatňujúc § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde (m. m. IV. ÚS 113/2019). Uplatnený nárok zúčastnenej osoby je bez ohľadu na výsledok konania preto právne irelevantný a ústavný súd sa ním nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Miloš Maďar
predseda senátu